

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 6Ssk/46/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6023200151
Dátum vydania rozhodnutia: 12. 12. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viola Takáčová
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2024:6023200151.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD., LL.M. a členov senátu JUDr. Michala Matulníka, PhD. a JUDr. Martina Tisa, v právnej veci žalobkyne: B. E., nar. XX. O. XXXX, bytom O. U. XXXX/X, XXX XX M., právne zastúpená advokátom JUDr. Jakubom Bílekom, so sídlom Skuteckého 33, 974 01 Banská Bystrica, proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Odbor peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP a posudkových činností Banská Bystrica, so sídlom Trieda SNP č. 75, 974 89 Banská Bystrica, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného z 03. apríla 2023, číslo: UPS/US5/SSVODPPKPC/SOC/2023/1425/VAL, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Správneho súdu v Banskej Bystrici z 28. novembra 2023, č. k. BB-30Sa/4/2023-69, t a k t o

rozhodol:

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a.

Žalobkyni právo na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

odôvodnenie:

1. Správny súd v Banskej Bystrici (ďalej len „správny súd“) napadnutým rozsudkom z 28. novembra 2023, č. k. BB-30Sa/4/2023-69, postupom podľa § 190 v spojení s § 199 ods. 3 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala preskúmania rozhodnutia žalovaného č. UPS/US5/SSVODPPKPC/SO C/2023/1425/VAL z 03. apríla 2023, ktorým zamietol odvolanie žalobkyne a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Zvolen č. ZV2/RPPNKTZPaPC/SOC/2022/42922-14 z 20. decembra 2022. Uvedeným rozhodnutím prvostupňový správny orgán postupom podľa § 40 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z.z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 447/2008 Z.z.) nevyhovел žiadosti žalobkyne zo dňa 30. mája 2022 a nepriznal jej peňažný príspevok na opatrovanie fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím - Y. E., nar. XX. U. XXXX, syn žalobkyne (ďalej len „syn žalobkyne“).

2. Správny súd okrem zaujatia stanoviska ku konkrétnym námietkam žalobkyne, posudzoval zákonnosť napadnutého rozhodnutia žalovaného aj mimo žalobných námietok. Po oboznámení sa s obsahom administratívneho spisu správny súd konštatoval, že nezistil žiadne dôvody, resp. vady v konaní, v dôsledku ktorých by malo dôjsť k zrušeniu žalobou napadnutého rozhodnutia. Dôvody nezákonnosti rozhodnutia nezistil ani s poukazom na § 203 ods. 2 SSP. Na základe predložených odborných nálezov, ako aj šetrenia sociálnych dôsledkov konštatoval, že syn žalobkyne potrebuje pomoc inej fyzickej osoby pri dodržovaní liečebného režimu, čo bolo zohľadnené pri určení stupňa jeho odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby. Žalovaný sa vo svojom rozhodnutí vyčerpávajúco vysporiadal s odvolacími námietkami, ako aj s relevantnými skutočnosťami pre rozhodnutie. Žalobou napadnuté rozhodnutie tak

bolo vydané v súlade so zákonom, na základe riadne zisteného skutkového stavu veci a obsahuje všetky zákonom stanovené náležitosti. Skutočnosť, že rozhodnutie žalovaného nie je odôvodnené podľa predstáv žalobkyne, nepovažoval správny súd za porušenie jej práva, ak je založené na správnych logických a odborných úsudkoch a argumentoch a je vydané v súlade so zákonom. Na námietku žalobkyne, že jej syn si vyžaduje pri väčšine činností dohľad, správny súd uviedol, že nemožno stotožňovať pomoc s dohľadom. Pomoc znamená faktické participovanie na konkrétnej činnosti, naproti tomu dohľad predstavuje usmernenie bez potreby priamej účasti na činnosti inej fyzickej osoby, ktorá je osobe s ťažkým zdravotným postihnutím nápomocná. Na to, že žalobkyňa nesúhlasila s vykonaným sociálnym šetrením, a preto ani nepodpísala predmetný protokol, správny súd uviedol, že žalobkyňa osobne pri sociálnom šetrení aktívne sama poukázala na to, ktoré činnosti a v akom rozsahu jej syn vykonáva. Ani jej nesúhlas s výsledkami sociálneho šetrenia podľa názoru správneho súdu nič nemení na skutočnosti, že jej syn potrebuje faktickú pomoc len pri dodržiavaní liečebného režimu a v ostatných činnostiach je plne samostatný, pričom si nevyžaduje trvalý dohľad pri jednotlivých činnostiach. Naservírovanie jedla, nabádanie k vykonaniu hygieny, resp. podobné činnosti zo strany inej fyzickej osoby, ako posudzovanej osoby, nemožno považovať ani za pomoc, ani za dohľad. V neposlednom rade správny súd nemohol akceptovať ani námietky žalobkyne ohľadne zdravotného postihnutia jej syna a jeho zaradenia. Poznamenal, že ani určenie vyššej miery funkčnej poruchy by neznamenal priznanie peňažného príspevku na opatrovanie, nakoľko rozhodujúce je len to, aby posudzovaná osoba mala mieru funkčnej poruchy aspoň 50 %, teda, aby v zmysle § 2 ods. 3 zákona č. 447/2008 Z. z. bola považovaná za osobu s ťažkým zdravotným postihnutím. Z komplexného posudku žalovaného, ako aj z napadnutého rozhodnutia vyplýva, že syn žalobkyne sa považuje za fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím s poukazom na určenie miery funkčnej poruchy 50 %.

3. Po preskúmaní rozhodnutia žalovaného správny súd dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná, žalobu zamietol podľa § 190 SSP v spojení s § 199 ods. 3 SSP.

4. Žalobkyňi, ktorá v konaní nemala úspech, správny súd náhradu trov konania nepriznal, aplikujúc § 167 ods. 1 SSP a contrario.

5. Proti tomuto rozsudku podala žalobkyňa v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

6. Kasačnú sťažnosť odôvodnila dôvodmi podľa § 440 ods. 1 písm. f), g) SSP tým, že správny súd nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci.

7. V danej veci mala sťažovateľka za to, že z komplexného posudku, z ktorého vychádzal žalovaný, nevyplýva jednoznačný záver, pri ktorých konkrétnych činnostiach potrebuje jej syn pomoc inej fyzickej osoby a rovnako sa žalovaný nevysporiadal s potrebou nepretržitého dohľadu pri jednotlivých činnostiach syna, čo vyplýva z jednotlivých lekárskeho posudkov. Sťažovateľka považuje za žiadúce, aby prvostupňový orgán náležite dbal na dostatočne jasné, zrozumiteľné, presvedčivé a úplne zdôvodnenie, ako aj uvedenie konkrétnych odborných argumentov, na ktorý sa ten ktorý záver zakladá. Mala preto za to, že správny súd nesprávne právne posúdil vec s ohľadom na to, že rozhodnutie prakticky kopírovalo odôvodnenie žalovaného, nezohľadnilo rozpory s dokazovaním a závermi v komplexnom posudku, svoje rozhodnutie v tomto smere navyše neodôvodnil tak, aby bolo zrejmé, z akého dôvodu napriek rozporom v komplexnom posudku so zdravotnou dokumentáciou takýto posudok ako podklad rozhodnutia bezvýhradne akceptoval, a teda samotné rozhodnutie nijakým spôsobom nepodrobil súdnej kontrole s odkazom na závery takéhoto komplexného posudku, v dôsledku čoho má sťažovateľka za to, že uvedené rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené.

8. V ďalších dôvodoch kasačnej sťažnosti poukázala na konštatovanie správneho súdu, že rozhodujúcim ochorením pre určenie miery funkčnej poruchy syna žalobkyne je schizotypová porucha, čo podľa sťažovateľky preukazuje nesprávnosť rozhodnutia, keď zo všetkých lekárskeho správ, ktoré sa nachádzajú v administratívnom spise, vyplýva diagnóza Aspergerov syndróm. Lekársky posudok tak považuje za rozporný s obsahom jeho podkladov, jeho závery za nepresvedčivé, nehodnoverné a naznačujúce neobjektívny prístup posudkového lekára k posudzovaniu zdravotného stavu syna žalobkyne a uprednostňovanie tých skutočností z predložených lekárskeho správ, ktoré vo vzťahu k zdravotnému stavu syna možno považovať za pozitívne alebo neutrálne, na úkor tých, ktoré

svedčali o jeho závažnosti. Poukázala na skutočnosť, že prakticky všetky lekárske správy z vyšetrení preukazujú závažnosť poruchy syna, jeho nesamostatnosť a nevyhnutnosť dohľadu, čo však nebolo premietnuté do jeho diagnózy, ani do ďalších hodnotení jeho stavu s ohľadom na obmedzené možnosti jeho sebaobsluhy. Uvedené podľa názoru sťažovateľky správny súd nezohľadnil a v rozhodnutí ani nespomenul. Z uvedeného preto vyplýva, že správny súd neprávne právne posúdil vec, svoje rozhodnutie navyše neodôvodnil tak, aby vysvetlil, z akého dôvodu akceptoval rozpory lekárskeho správ a komplexného posudku, v dôsledku čoho má za to, že uvedené rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené.

9. V kasačnej sťažnosti ďalej poukázala na skutočnosť, že posudzovanie odkázanosti a následne obodovanie absolútne nezohľadňovalo diagnózu syna. Sociálne pracovníčky podľa jej názoru nechápali, že aj pokiaľ sa vie syn najesť svojpomocne, neznamená to, že túto činnosť zvládne bez odkázanosti na inú osobu, bez jej dohľadu, bez nutnosti upozornenia, že sa má najesť a bez jej prípravy jedla. Uvedené sociálne pracovníčky odmietali zohľadniť, keď každú činnosť posudzovali len z pohľadu jeho fyzickej schopnosti túto činnosť vykonať. Poukázala na to, že porucha syna nie je fyzického, ale psychického charakteru, čo mu prakticky bráni vykonávať bežné činnosti bez toho, aby mu nezabezpečila podmienky, usmernenie a dohľad na ich vykonanie. Nie je tak zrejmé, akým spôsobom bolo samotné obodovanie vykonané, keď posudkový lekár sa so synom žalobkyne ani nestretol, teda nemohol posúdiť, do akej miery je samostatný a akým spôsobom jednotlivé činnosti vykonáva. Tvrdila, že psychologický nález zo dňa 5. mája 2022, ako aj záver stanovený v kontrolnom vyšetrení zo dňa 20. júna 2023 vyvracia samostatnosť syna a uvedené nebolo v posudkoch zohľadnené. Poukázala rovnako na psychologické vyšetrenie zo dňa 26. januára 2022, psychologické vyšetrenie z 29. mája 2023, vyšetrenie zo dňa 21. marca 2022 a vyšetrenie súkromného špecializovaného centra poradenstva a prevencie pre deti a žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami zo dňa 26. januára 2023, z ktorých podľa jej názoru vyplýva, že názor súdu, že syn nepotrebuje dohľad ani pomoc, je rozporný s dôkazmi, ktoré sa nachádzajú v administratívnom spise, kde lekári jednoznačne uviedli, že syn je odkázaný na dohľad a pomoc inej dospelšej osoby. Sťažovateľka mala za to, že jej syn potrebuje pomoc pri stravovaní, obliekaní, orientácii v prostredí, ako aj pri dodržiavaní liečebného režimu. Vzhľadom na komplexnosť jeho psychického ochorenia však potrebuje dohľad pri všetkých bodovaných činnostiach, čo by automaticky znamenalo, že jeho stupeň odkázanosti je VI., a to s poukazom na § 49 ods. 12 zákona č. 448/2008 Z.z. Z komplexného posudku nevyplýva jednoznačný záver, pri ktorých konkrétnych činnostiach potrebuje syn pomoc inej fyzickej osoby a rovnako sa žalovaný nevysporiadal s potrebou nepretržitého dohľadu pri jednotlivých činnostiach jej syna.

10. Sťažovateľka v ďalších dôvodoch kasačnej sťažnosti uviedla, že komplexný posudok nezohľadnil diagnózu jej syna ako Aspergerov syndróm, čím bola určená nesprávna miera funkčnej poruchy. V súvislosti s uvedeným poukázala na usmernenie vyplývajúce z novelizácie zákona č. 447/2008 účinnej od 1. júla 2020 realizovanej zákonom č. 391/2019 Z. z., a to, že Aspergerov syndróm diagnostikovaný u jej syna patrí medzi komplexné poruchy podľa kapitoly IV., položky č. 1 prílohy č. 3 zákona č. 447/2008 Z. z. s mierou funkčnej poruchy v rozpätí 90-100%. Poukázala na to, že priamo zákon odkazuje na kompenzáciu v oblasti zvýšených výdavkov v súvislosti s diagnózou syna žalobkyne. Nestotožnila sa so skutočnosťou, že miera funkčnej poruchy jej syna vo veku 17 rokov je zo zákona v rozpätí 90-100% a vo veku 19 rokov jeho miera funkčnej poruchy klesne bez akéhokoľvek odôvodnenia na 50% len preto, že v zákone sa výslovne takéto rozpätie pri tejto diagnóze neuvádza aj pri dospelých. Z uvedeného dôvodu jej nie je zrejmé, z akého dôvodu bola stanovená miera funkčnej poruchy syna v rozsahu 50%, čo v posudku ani v rozhodnutí nebolo nijakým spôsobom odôvodnené.

11. V neposlednom rade v kasačnej sťažnosti poukázala aj na nevykonanie dôkazu, a to výsluch MUDr. T., dlhodobo ošetrojúcej lekárky jej syna, k čomu sa správny súd ani nevyjadril. Podľa jej názoru práve tento dôkaz mohol vyvrátiť nesprávnosť určenia miery funkčnej poruchy, stanovenie diagnózy, ako aj mieru odkázanosti jej syna. Na samotnom pojednávaní správneho súdu nemala takmer žiadny priestor vyjadriť sa a vysvetliť tak správne mu súdu, v čom spočíva závažnosť psychického ochorenia jej syna a s tým súvisiacej potreby jeho odkázanosti.

12. Vzhľadom na vyššie uvedené sťažovateľka navrhla, aby kasačný súd zrušil napadnutý rozsudok správneho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie; eventuálne, aby kasačný súd zrušil rozhodnutie Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, oddelenie peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP a posudkových činností Banská Bystrica č. UPS/U

S5/SSVODPPKPC/SOC/2023/1425/VAL zo dňa 3. apríla 2023 v spojení s rozhodnutím Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Zvolen č. ZV2/RPPNKŤZPaPČ/SOC/2022/42922-14 zo dňa 3. apríla 2023 a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie a žalobkyni priznal náhradu trov konania v celom rozsahu.

13. Žalovaný sa ku kasačnej sťažnosti žalobkyne vyjadril podaním z 13. februára 2024.

14. Žalovaný vo vyjadrení trval na svojom vyjadrení k žalobe z 31. júla 2023. V predmetnom stanovisku podrobne popísal celý priebeh konania a dôvody, pre ktoré odvolací orgán potvrdil rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu. Skutkové okolnosti, z ktorých žalovaný vychádzal, boli zistené správnym procesným postupom, napadnuté rozhodnutie žalovaného bolo z hľadiska aplikovanej právnej úpravy vecne správne a zákonné a z hľadiska hodnotenia dôkazov úplné. Žalovaný sa s rozsudkom správneho súdu plne stotožnil. Kasačná sťažnosť podľa žalovaného neobsahuje žiadne nové skutočnosti, právne významné pre uvedené konanie, s ktorými by sa odvolací orgán, ako aj správny súd, v rámci svojho konania nezaoberal. Žalovaný preto navrhol kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP zamietnuť ako nedôvodnú.

15. Vyjadrenie žalovaného ku kasačnej sťažnosti bolo žalobkyni doručené dňa 01. marca 2024 na vedomie.

16. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. h/ SSP) preskúmal kasačnú sťažnosť postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a po jej preskúmaní dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobkyne nie je dôvodná.

17. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

18. Podľa § 2 ods. 2 SSP, každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

19. Podľa § 6 ods. 1 SSP, správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

20. Podľa § 6 ods. 2 písm. c/ SSP, správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

21. Podľa § 199 ods. 1 písm. d/ SSP, sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny.

22. Predmetom kasačného konania v danej veci bol rozsudok správneho súdu, ktorým súd zamietol ako nedôvodnú správnu žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovaného z 03. apríla 2023, číslo: UPS/US5/SSVODPPKPC/SOC/2023/1425/VAL, ktorým žalovaný ako odvolací správny orgán postupom podľa § 59 ods. 2 Správneho poriadku zamietol odvolanie žalobkyne a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Zvolen z 20. decembra 2022, Číslo: ZV2/RPPNKŤZPaPČ/SOC/2022/42922-14. Týmto rozhodnutím prvostupňový správny orgán postupom podľa § 40 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z.z. nevyhovel žiadosti žalobkyne z 30. mája 2022 na opatrovanie fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím - syna Y. E., narodeného XX. U. XXXX a peňažný príspevok na opatrovanie jej nepriznal.

23. Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z. z. tento zákon upravuje právne vzťahy pri poskytovaní peňažných príspevkov na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia, právne vzťahy pri vyhotovení preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, vyhotovení preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom (ďalej len "preukaz"), parkovacieho

preukazu pre fyzickú osobu so zdravotným postihnutím (ďalej len "parkovací preukaz") a právne vzťahy na účely posudzovania potreby osobitnej starostlivosti poskytovanej podľa osobitného predpisu.

24. Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 447/2008 Z. z. sociálny dôsledok ťažkého zdravotného postihnutia je znevýhodnenie, ktoré má fyzická osoba z dôvodu jej ťažkého zdravotného postihnutia v porovnaní s fyzickou osobou bez zdravotného postihnutia rovnakého veku, pohlavia a za rovnakých podmienok a ktoré nie je schopná z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia prekonať sama.

25. Podľa § 2 ods. 3 zákona č. 447/2008 Z. z. ťažké zdravotné postihnutie je zdravotné postihnutie s mierou funkčnej poruchy najmenej 50%. Za fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím sa výlučne na účely poskytovania peňažného príspevku na opatrovanie považuje bez ohľadu na splnenie podmienky podľa prvej vety aj fyzická osoba podľa § 14 ods. 5.

26. Podľa § 11 ods. 2 zákona č. 447/2008 Z. z. lekársku posudkovú činnosť vykonáva posudkový lekár príslušného orgánu. Posudkový lekár pri vykonávaní lekárskej posudkovej činnosti spolupracuje najmä s lekárom so špecializáciou v špecializačnom odbore všeobecné lekárstvo a s lekárom so špecializáciou v špecializačnom odbore pediatria, ktorý poskytuje všeobecnú ambulatnú starostlivosť pre deti a dorast, alebo s lekárom so špecializáciou v príslušnom špecializačnom odbore a sociálnym pracovníkom príslušného orgánu.

27. Podľa § 11 ods. 3 pri výkone lekárskej posudkovej činnosti posudkový lekár vychádza z aktuálneho lekárskeho nálezu na účely kompenzácie, na účely preukazu, na účely parkovacieho preukazu, na účely posudzovania fyzickej schopnosti a psychickej schopnosti fyzickej osoby vykonávať opatrovanie a posudzovania fyzickej schopnosti a psychickej schopnosti fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím udeliť písomný súhlas podľa § 40 ods. 7 (ďalej len "lekársky nález"), ak tento zákon neustanovuje inak. Vzor lekárskeho nálezu je uvedený v prílohe č. 1. Pri výkone lekárskej posudkovej činnosti posudkový lekár vychádza aj z elektronických zdravotných záznamov v elektronickej zdravotnej knižke fyzickej osoby.

28. Podľa § 11 ods. 11 zákona č. 447/2008 Z. z. výsledkom lekárskej posudkovej činnosti je lekársky posudok, ktorý obsahuje mieru funkčnej poruchy, vyjadrenie, že ide o fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím, závery k jednotlivým druhom odkázanosti fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím podľa § 14 a termín opätovného posúdenia zdravotného stavu, ak tento zákon neustanovuje inak.

29. Podľa § 13 ods. 2 zákona č. 447/2008 Z. z. sociálna posudková činnosť sa vykonáva, ak je fyzická osoba posúdená ako fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím.

30. Podľa § 13 ods. 5 zákona č. 447/2008 Z. z. sociálna posudková činnosť sa vykonáva za účasti fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá má právo vyjadrovať svoje potreby a návrhy na riešenie svojej sociálnej situácie. Sociálna posudková činnosť sa môže vykonávať aj za účasti fyzickej osoby, ktorú fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím určí a aj v prostredí, v ktorom sa fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím obvykle zdržiava. Sociálna posudková činnosť sa môže vykonať aj bez účasti fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, ak by ju nebolo možné z dôvodu jej hospitalizácie alebo z iného vážneho dôvodu, vykonať v zákonnej lehote.

31. Podľa § 13 ods. 9 zákona č. 447/2008 Z. z. výsledkom sociálnej posudkovej činnosti je posudkový záver, ktorého obsahom sú sociálne dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia vo všetkých oblastiach kompenzácie, ktoré má fyzická osoba v dôsledku ťažkého zdravotného postihnutia v porovnaní s fyzickou osobou bez zdravotného postihnutia a návrh kompenzácie vo všetkých jej oblastiach.

32. Podľa § 14 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z. z. fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby na účely tohto zákona, ak je odkázaná na osobnú asistenciu, opatrovanie alebo sociálnu službu podľa osobitného predpisu.

33. Podľa § 14 ods. 4 zákona č. 447/2008 Z. z. fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím je odkázaná na opatrovanie, ak stupeň jej odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby je V alebo VI podľa osobitného predpisu.

34. Podľa § 15 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z. z. na základe lekárskeho posudku podľa § 11 ods. 11 a na základe posudkového záveru podľa § 13 ods. 9 príslušný orgán vypracúva komplexný posudok na účely kompenzácie, ktorý obsahuje

- a) mieru funkčnej poruchy,
- b) vyjadrenie, že ide o fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím,
- c) sociálne dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia vo všetkých oblastiach kompenzácie,
- d) návrh druhu peňažného príspevku na kompenzáciu,
- e) vyjadrenie, či fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím je odkázaná na sprievodcu,
- f) vyjadrenie, či fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím je odkázaná na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom,
- g) termín opätovného posúdenia zdravotného stavu, ak ho určí posudkový lekár,
- h) odôvodnenie komplexného posudku.

35. Podľa § 39 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z. z. opatrovanie na účely tohto zákona je pomoc fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá je odkázaná na opatrovanie podľa § 14 ods. 4, ak tento zákon neustanovuje inak.

36. Podľa § 39 ods. 2 zákona č. 447/2008 Z. z. účelom opatrovania je zabezpečiť pomoc fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím pri úkonoch sebaobsluhy, pri úkonoch starostlivosti o domácnosť a pri realizovaní sociálnych a vzdelávacích aktivít.

37. Podľa § 40 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z. z., ak fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá dovŕšila šesť rokov veku a je podľa komplexného posudku vypracovaného podľa § 15 ods. 1 odkázaná na opatrovanie alebo fyzickú osobu podľa § 14 ods. 5, osobne opatruje fyzická osoba uvedená v odsekoch 4 a 5, možno fyzickej osobe, ktorá opatruje, poskytnúť peňažný príspevok na opatrovanie.

38. Podľa § 55 ods. 6 zákona č. 447/2008 Z. z. podkladom na rozhodnutie o peňažnom príspevku na kompenzáciu je komplexný posudok.

39. Podľa § 49 ods. 10 zákona č. 448/2008 o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 448/2008 Z. z.“) odkázanosť fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby na účely poskytnutia sociálnej služby sa posudzuje podľa prílohy č. 3. Pri posudzovaní odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby sa dosiahnuté body podľa prílohy č. 3 písm. A v prvom bode až dvanástom bode sčítajú. Stupeň odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby a priemerný rozsah odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby v hodinách sa určí na základe celkového počtu bodov.

40. Podľa § 49 ods. 12 zákona č. 448/2008 Z. z., ak fyzická osoba pri posudzovaní odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby podľa prílohy č. 3 písm. A dvanásteho bodu dosiahne 0 bodov, jej stupeň odkázanosti je VI a na body dosiahnuté podľa prílohy č. 3 písm. A prvého bodu až jedenásteho bodu sa neprihliada.

41. Najvyšší správny súd z obsahu súdneho spisu, ako aj pripojeného administratívneho spisu mal preukázané, že

- žalobkyňa na predpísanom tlačive dňa 30. mája 2022 požiadala o poskytnutie peňažného príspevku na opatrovanie syna Y. E., narodeného XX. U. XXXX,

- prvostupňový správny orgán rozhodnutím z 15. júla 2022 č. ZV2/RPPNKTZPaPC/SO

C/2022/42922-4 nevyhovel žiadosti žalobkyne z 30. mája 2022 a peňažný príspevok na opatrovanie fyzickej osoby - syna Y. E. jej nepriznal,

[podklad pre vydanie predmetného rozhodnutia tvoril lekársky posudok z 28. júna 2022, v ktorom príslušný posudkový lekár určil mieru funkčnej poruchy syna žalobkyne na 40 %, teda sa nejedná o fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím]

- na odvolanie žalobkyne druhostupňový správny orgán rozhodnutím z 28. septembra 2022 č. UPS/US5/SSVODPPKPC/SOC/2022/11972/VAL rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu zrušil a vec vrátil na nové prejednanie a rozhodnutie,

[podklad pre vydanie predmetného rozhodnutia tvoril lekársky posudok z 16. septembra 2022, v ktorom príslušný posudkový lekár určil mieru funkčnej poruchy syna žalobkyne na 90 % pre ochorenie zaradené do skupiny IV. Ods. 1 písm. d) prílohy č. 3 zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu]

- prvostupňový správny orgán v poradí druhým rozhodnutím z 20. decembra 2022 č. ZV2/RPPNKTZPaPC/SOC/2022/42922-14 opäť nevyhovel žiadosti žalobkyne a nepriznal jej peňažný príspevok na opatrovanie fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím - syna Y. E.,

[podklad pre vydanie predmetného rozhodnutia tvoril Komplexný posudok z 14. decembra 2022 podľa ktorého miera funkčnej poruchy syna žalobkyne je 50 % pre ochorenie zaradené do skupiny IV. ods. 2 písm. b) prílohy číslo 3 zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu, a preto sa považuje za fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím, pri posudzovaní odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby dosiahol syn žalobkyne 105 bodov, čím sa zaradil do I. stupňa odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby 105 podľa prílohy č. 3 zákona č. 448/2008 Z. z.]

- na odvolanie žalobkyne druhostupňový správny orgán rozhodnutím z 03. apríla 2023 č. UPS/US5/SSVODPPKPC/2023/1425/VAL zamietol odvolanie žalobkyne a rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu potvrdil.

[podklad pre vydanie predmetného rozhodnutia tvoril Komplexný posudok z 30. marca 2023 (vychádzajúci z Lekárskeho posudku z 27. marca 2023 a Posudkového záveru z 28. marca 2023), podľa ktorého miera funkčnej poruchy syna žalobkyne bola určená na 50%, teda ide o osobu s ťažkým zdravotným postihnutím, zároveň bol určený I. stupeň odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby s počtom bodov 105 podľa prílohy č. 3 zákona č. 448/2008 Z. z.]

42. Najvyšší správny súd zdôrazňuje, že nemôže sám posudzovať odborné otázky medicínskeho charakteru, ktoré sú podkladom pre ustálenie o miere funkčnej poruchy a jej rozsahu, musí rovnako ako správne orgány vychádzať z lekárskeho posudku, vo vzťahu ku ktorým posudzuje relevantnosť ich záverov s prihliadnutím na všetky okolnosti, najmä aj s prihliadnutím na námietky žiadateľa o konkrétny peňažný príspevok na kompenzáciu, v danom prípade príspevok na opatrovanie fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím. Príslušným orgánom na hodnotenie a posudzovanie zdravotného stavu, jeho zmien a porúch, ktoré podmieňujú zdravotné postihnutie fyzickej osoby, je úrad práce, sociálnych vecí a rodiny príslušný podľa trvalého pobytu alebo prechodného pobytu oprávnenej osoby s tým, že konkrétne je toto posudzovanie zverené v zmysle § 10 zákona č. 447/2008 Z. z. posudkovým lekárom. V tomto smere ďalej uvádza, že lekárske posudky sú jedným z dôkazov v správnom konaní, ktorý hodnotí orgán verejnej správy ako ktorýkoľvek iný dôkaz, pričom však nie je oprávnený posudzovať správnosť v ňom uvedených záverov, ale hodnotí iba to, či úvahy posudkového lekára zodpovedajú zásadám logiky a skutkovým záverom vyplývajúcim z dôkazov vykonaných orgánom verejnej správy. Konajúci orgán ho nemôže označiť ako nesprávny a nahradiť ho vlastným posúdením skutočností z odbornej stránky. Posudok, ktorý spĺňa požiadavky úplnosti, celistvosti a presvedčivosti a ktorý sa vysporiada so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami býva spravidla rozhodujúcim dôkazom pre posúdenie správnosti a zákonnosti preskúmaného rozhodnutia.

43. Najvyšší správny súd uvádza, že v zmysle § 55 ods. 6 zákona č. 447/2008 Z. z. podklad na rozhodnutie o peňažnom príspevku na opatrovanie predstavuje komplexný posudok, ktorý v zmysle § 15 ods. 1 uvedeného zákona obsahuje mieru funkčnej poruchy, vyjadrenie, že ide o fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím, sociálne dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia vo všetkých oblastiach kompenzácie, návrh druhu peňažného príspevku na kompenzáciu, vyjadrenie, či fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím je odkázaná na sprievodcu, vyjadrenie, či fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím je odkázaná na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom, termín opätovného posúdenia zdravotného stavu, ak ho určí posudkový lekár, odôvodnenie komplexného posudku. Zároveň na účely konania a rozhodovania o tomto type peňažného príspevku na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia, podklad pre vydanie komplexného posudku predstavuje lekárske posudky vypracované príslušným posudkovým lekárom (§ 11 zákona č. 447/2008 Z. z.) a posudkový záver ako výsledok sociálnej posudkovej činnosti vykonanej sociálnym pracovníkom príslušného orgánu (§ 13 zákona č. 447/2008 Z. z.).

44. V konkrétnom prípade nebolo sporné, že syn žalobkyne je fyzickou osobou s ťažkým zdravotným postihnutím; miera jeho funkčnej poruchy bola lekárske posudkom z 27. marca 2023 určená na 50%. Pre stanovenie miery funkčnej poruchy považoval posudkový lekár za rozhodujúcu schizotypovú poruchu (skupina IV. ods. 2 písm. b) príloha č. 3 zákona č. 447/2008 Z. z.). Podkladom pre stanovenie zdravotného stavu boli lekárske (vyšetrenie všeobecným lekárom pre deti a dospelých, MUDr. I. z 28. apríla 2022, imunoalergologické vyšetrenie, MUDr. Š. zo 07. marca 2022, MR mozgu, MUDr. M. zo 17. februára 2022, MR C chrčtice zo 17. januára 2023, neurologické vyšetrenie, MUDr. M. z 10. mája 2022, psychiatrické vyšetrenie MUDr. T. z 21. marca 2022, z 13. decembra 2022, psychologické

vyšetrenie, PhDr. L. z 26. januára 2021, psychologické vyšetrenie, Mgr. O. z 05. mája 2022 a Súkromné špecializované centrum poradenstva a prevencie pre deti a žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami, PeadDr. P. z 26. januára 2023). Tu sa najvyšší správny súd stotožnil s názorom správneho súdu vyjadreným v odôvodnení napadnutého rozsudku, a síce, že ani určenie vyššej miery funkčnej poruchy by neznamenal priznanie peňažného príspevku na opatrovanie, nakoľko rozhodujúce je len to, aby posudzovaná osoba mala mieru funkčnej poruchy aspoň 50%, teda, aby v zmysle § 2 ods. 3 zákona č. 447/2008 Z. z. bola považovaná za osobu s ťažkým zdravotným postihnutím. K námietkam sťažovateľky vyjadreným v kasačnej sťažnosti týkajúcich sa nesprávneho určenia diagnózy jej syna (Aspergerov syndróm) najvyšší správny súd len uvádza, že stanovená diagnóza nemá vplyv na sociálne posudzovanie, a to, či je syn žalobkyne odkázaný na pomoc inej fyzickej osoby.

45. Na účely priznania príspevku na opatrovanie v zmysle § 14 ods. 4 zákona č. 447/2008 Z. z., bolo preto ďalej potrebné zistiť stupeň jeho odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby podľa zákona č. 448/2008 Z. z. Za týmto účelom bolo vykonané šetrenie sociálnych dôsledkov v rodinnom prostredí z 22. februára 2023, ktorého závery boli zhrnuté do posudkového záveru, z ktorého vyplynula čiastočne obmedzená schopnosť sebaobsluhy a bol určený I. stupeň odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby s počtom bodov 105 podľa prílohy č. 3 zákona č. 448/2008 Z. z.

46. Príloha č. 3 písm. A zákona č. 448/2008 Z. z. uvádza konkrétne činnosti, pri ktorých sa posudzuje odkázanosť fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby. Tieto jednotlivé činnosti sú zoskupené do jednotlivých skupín, ktoré sú označené bodmi 1 až 11, v rámci ktorých sú uvedené jednotlivé úkony. Každý jednotlivý úkon sa ohodnotí a v prípade odkázanosti fyzickej osoby pri väčšine týchto jednotlivých úkonov v konkrétnej skupine sa fyzická osoba ohodnotí počtom bodov 0. Ak je odkázaná na pomoc pri konkrétnom počte úkonov (v závislosti od toho, aký počet je uvedený v jednotlivkej skupine činností), fyzická osoba dosiahne 5 bodov. Pokiaľ fyzická osoba je schopná vykonávať všetky úkony v rámci konkrétnej činnosti, dosiahne počet bodov 10. Ak fyzická osoba v 12 bode prílohy dosiahne 0 bodov, jej stupeň odkázanosti je VI a na body dosiahnuté v bodoch 1 až 11 sa neprihliada (§ 49 ods. 12 zákona č. 448/2008 Z. z.).

47. Zo záznamu posudzovania odkázanosti syna žalobkyne na pomoc inej fyzickej osoby pri jednotlivých činnostiach vyplýva, že v bodoch 1 až 10 získal syn žalobkyne za každý tento bod plných 10 bodov. Najvyšší správny súd sa s týmto posúdením stotožnil, nakoľko z lekárskeho správ, ani z tvrdení žalobkyne neboli zdokumentované žiadne pohybové poruchy (samostatnosť pri úkonoch stravovania, úkonoch vyprázdňovania močového mechúra a hrubého čreva, úkonoch zmeny polohy, sedenia a státia, úkonoch pohybu po schodoch, po rovine). Pri úkonoch osobnej hygieny, celkového kúpeľa a úkonov obliekania a vyzliekania je syn žalobkyne samostatný, je potrebné nabádanie žalobkyne a následná kontrola, nakoľko poukázala na synovu fóbiu z vody. Zo šetrenia sociálnych dôsledkov a z posudkového záveru najvyššiemu správne súdu vyplýva, že syn žalobkyne má problémy s krátkodobou pamäťou a orientáciou, a to hlavne, ak nemá situácie alebo cestu zaužívanú alebo naučenú, nevie pomenovať mesiace a roky a má numerické problémy, ďalej má strach z ľudí, nechce chodiť do obchodu, necíti sa tam dobre pre hluk a svetlo. V ostatných úkonoch orientácie v prostredí vyplynulo zo šetrenia, že syn žalobkyne je orientovaný. Odkázanosť na pomoc inej fyzickej osoby bola preukázaná pri úkonoch dodržiavania liečebného režimu, pri ktorých syn žalobkyne dosiahol 0 bodov.

48. Aby bol syn žalobkyne posúdený ako osoba odkázaná na opatrovanie, stupeň jeho odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby musí byť V alebo VI podľa zákona č. 448/2008 Z. z., a teda podľa prílohy č. 3 písm. b) spomínaného zákona, a teda syn žalobkyne by musel dosiahnuť maximálne 44 bodov a minimálne 0 bodov. Keďže v bodoch 1 až 11 dosiahol spolu 105 bodov, bol by odkázaný na opatrovanie len vtedy, ak by v bode 12 (potreba dohľadu) dosiahol 0 bodov, teda by bola preukázaná potreba nepretržitého dohľadu pri väčšine činností uvedených v bodoch 1 až 11 (viď vyššie uvedené). Samostatnú pozornosť najvyšší správny súd preto venoval potrebe dohľadu. Zo šetrenia bolo zrejmé, že syn žalobkyne bol pri úkonoch dohľadu obodovaný na 5 bodov, nakoľko je odkázaný na dohľad počas dňa minimálne pri troch činnostiach. Potreba dohľadu bola preukázaná len pri činnostiach uvedených v bode 11 (dodržiavanie liečebného režimu), pri ktorých je čiastočne potrebná pomoc inej fyzickej osoby a tam je dohľad potrebný. U ďalších 10 činností stanovených podľa jednotlivých bodov tejto prílohy, potreba nepretržitého dohľadu nebola zistená. Ani predloženými lekárskeymi nálezmi nebolo preukázané, že by syn žalobkyne vyžadoval dohľad pri väčšine činností relevantných pre posúdenie odkázanosti

fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby, a preto správne prvostupňový správny orgán v bode 12 neurčil synovi žalobkyne počet bodov 0, ale zohľadnil činnosti, pri ktorých je odkázaný na dohľad počas dňa dosiahnutím 5 bodov.

49. Kasačný súd v tomto smere dáva do pozornosti rozsudok tunajšieho súdu sp. zn. 7Ssk/53/2023 (zverejnený v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky pod č. 84/2024 ZNSS). Zároveň kasačný súd konštatuje, že samotná skutočnosť, že fyzická osoba je odkázaná na pomoc inej osoby pri činnostiach podľa bodu 1 až 11 prílohy č. 3 písm. A k zákonu č. 448/2008 Z. z. neznamena bez ďalšieho, že je pri týchto činnostiach aj odkázaná na dohľad v zmysle bodu 12 cit. prílohy. Pojem dohľad je potrebné chápať ako užšiu kategóriu než je pojem pomoc a znamená pozorovanie, dozor či kontrolu zaisťujúcu dodržiavanie príkazov, noriem či predpisov (rozsudky tunajšieho súdu sp. zn. 7Ssk/82/2021, sp. zn. 7Ssk/53/2023).

50. Vzhľadom na vyššie uvádzané skutočnosti, najvyšší správny súd námietky žalobkyne uvedené v kasačnej sťažnosti vyhodnotil ako nedôvodné, keďže tieto neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia správneho súdu. Z týchto dôvodov preto najvyšší správny súd kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

51. O náhrade trov kasačného konania rozhodol najvyšší správny súd tak, že žalobkyňi, ktorá v tomto konaní nemala úspech, nárok na ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 SSP a analogicky podľa § 167 ods. 1 SSP).

52. Toto rozhodnutie prijal najvyšší správny súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.